

Radio Nero AS
Stasjonsveien 15
2703 HARESTUA

Lillestrøm, 6. januar 2015

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0103 Oslo

RAMMEVILKÅR FOR DIGITAL LOKALRADIO - HØRINGSINNSPILL

Vi viser til mottatt brev fra Kulturdepartementet (KUD) hvor man ønsker konkret innspill på nye rammevilkår for lokalradiosektoren.

Radio Nero AS er et selskap som i dag innehar flere lokalradiokonsesjoner, i all hovedsak på Romerike, men har også utvidet til Mjøsregionen. Selskapsnavnet er historisk; Radio Nero var en av de største lokalradiostasjonene på 90-tallet og frem til P4 startet sine sendinger. Radio Nero startet sine sendinger i september 1989 og ble etterhvert solgt til Radio 1 på midten av 90-tallet. Selskapet er nå etablert som et uavhengig radioselskap.

Det er flere som jobber i de riksdekkende kanalene som har sin bakgrunn fra Radio Nero. Lokalradio har tradisjonelt vært en rekrutteringsplattform for større lokalradioer og nasjonale radiokanaler. Det er viktig for radiobransjens utvikling at denne rekrutteringsplattformen består.

Når det konkret gjelder rammevilkårene for lokalradioene, er det nå viktig at lokalradioenes synspunkter blir tillagt vekt. Så langt har myndighetene ivarettat krav de nasjonale aktørene stiller til de lokale radiokanalene uten at lokalradiosektoren har fått fremme sitt syn.

Forslagene til nye rammevilkår for lokalradio rammer ikke våre stasjoner. I allefall ikke i forslaget fra Medietilsynet. Vi mener Medietilsynet har gjort en fremragende jobb med å vurdere de ulike markedene, selv om man har plassert enkelte radiokanaler som bare sender i Oslo - i et nasjonalt reklamemarked. Dette har vi nok ikke særlig stor forståelse for. Et godt eksempel på dette er jo Radio Rox i Oslo. Stasjonen sender bare i Oslo og kan da umulig bli plassert i et nasjonalt marked av den grunn. Man bør unngå situasjoner hvor man plasserer aktører i markeder de naturlig ikke hører hjemme og heller ikke i markeder som er styrt av de nasjonale aktørene.

Dette er jo hva også SBS Discovery Media prøver å gjøre. Selskapet har i etterkant av Medietilsynets rapport til departementet, laget sitt eget forslag. Her blir Radio Nero berørt i betydelig omfang. Vi vet ikke hva selskapets hensikter er, men Romerike har aldri vært endel av reklamemarkedet i Oslo. De som bor på Jessheim hører til Romeriksregionen og ikke til Oslo.

Vi kan bare anta hva årsaken er, men SBS innehar også konsesjon for den digitale lokalradioblokka i vår region. Vi kan antyde at det er sterke økonomiske interesser for å få avvirket vårt sendernet. Det vil SBS tjene betydelig summer på hvis de fortsetter med sin lokale DAB konsesjon for Akershus.

Det digitale nettet de innehar har jo heller ikke spesielt god dekning i vårt konsesjonsområdet. Prisen gjenspeiler også dette: De leier ut nettet gjennom Digitalradio Norge AS som priser det til 7000 kroner måneden. Prisen gjør at vi ikke dekker Romerike, ei heller får vi noe dekning innendørs. De nasjonale nettene har et betydelig konkurransefortrinn med en betydelig bedre dekning innendørs. Skulle vi fått en tilsvarende dekning, må nettet for Oslo og Akershus dekke Romerike. Da blir prisen tilsvarende høyere, sannsynligvis opptil 15000 kroner måneden. Det er en sum vårt selskap overhode ikke kan takle, Det er meget dyrere enn vårt FM nett i dag.

Dessuten er ikke DAB nettet som SBS Discovery Media har konsesjon på, tilpasset de lokale markedene. Skal vår reklame for Romerike sendes på et lokalt DAB nett er dette ikke mulig. Det må sendes på samme nett som for Oslo. Det

betyr unødvendig dyre distribusjonskostnader og rettighetskostnader. Forslaget fra SBS mener vi derfor bør skrinlegges relativt raskt fra Departementet. Det er ingen tvil om at det er betydelige økonomiske fordeler for dem hvis deres forslag blir ivaretatt. For oss er det ren katastrofe.

Myndighetene bør være forsiktig med å gi økonomiske fordeler for de store nasjonale aktørene. Dette innebærer å gi etter for forslag som åpner for dette. Slukkingen i storbyene er nettopp et slikt forslag hvor noen får en betydelig økonomisk fordel av hva myndighetene bestemmer seg for. Først og fremst for innehaveren av senderanlegget til DAB, men for storbyene blir også enkelte radiostasjoner plassert inn i P4s nasjonale reklamestruktur. Sannsynligvis gjøres dette for å kvitte seg med potensielle konkurrenter.

Vi kan gå vesentlig langt i våre vurderinger rundt disse problemstillingene, og vi vil belyse disse ytterligere når Radio Nero AS vil besvare følgende spørsmål fra Departementet:

Hvilke lokalradioer bør kunne fortsette på FM etter slukking i 2017/2019?

Vi er av den oppfatning at det ikke skal legges særlig vekt på hva Digitalradio Norge AS måtte mene i denne saken. Selskapet er i en særstilling: De skal både promotere digitaliseringen av radio og være en portvakt. NRKs og P4s hensikter er forskjellige. Der hvor NRK ønsker å spare penger til dobbeltdistribusjon, ønsker P4 å få kontroll med radiomarkedet. Det gjør de ved å være portvakt. NRK skal trekke seg ut av DRN fra 2017. Dermed gjenstår P4 som hovedaksjonær i selskapet.

Dette betyr at de kanalene som skal måtte avvike sine sendinger i 2017-2019 må forholde seg til P4 eller SBS. Dermed er det åpenbart at forslaget fra myndighetene gir en betydelig konkurransemessig og økonomisk fordel til P4 og SBS. Det var også helt klart oppfattelsen fra P4 når Medietilsynet la frem sin rapport i september. P4 var meget offentlig fornøyd med denne rapporten og

responderte Medietilsynet på Twitter med denne kommentaren: *“Jeg bare fokuserte på byene fordi det er der vår interesse ligger.”*

P4 har også i større omfang kontroll på det nasjonale reklamemarkedet. Enkelte av radioene som er foreslått avviklet på FM blir altså nødt til å bli endel av dette markedet, selv om de ikke får de samme fordelene med nasjonal dekning overfor disse annonsørene. I praksis betyr dette en nedleggelse for de stasjonene og P4 fikk nettopp ivaretatt sine interesser i saken slik myndighetene nettopp la opp til.

Dette er jo ett av argumentene for at det ikke bør finne sted noen avvikling av kommersiell lokalradio i storbyene. Ingen bør få en økonomisk fordel av hva myndighetene bestemmer seg for i denne saken. De som eier sine egne senderinstallasjoner i storbyene bør kunne fortsette på FM.

Et annet forhold som skader situasjonen for digital lokalradio i storbyene, er at selv om det er lokale DAB nett som er operative, er det ikke sikkert at mottakerapparatene finner de lokale DAB kanalene. De fleste DAB radioer er laget slik at de kun finner nye kanaler på de frekvensene den alt har funnet ved førstegangssøk. Hvis da det dukker opp nye sendernet for DAB til lokalradio, må det ofte en omfattende endring av radioapparatet for å få inn de nye frekvensene. Det vil skade konkurransesituasjonen ytterligere og det er ikke annet enn de nasjonale aktørene som er tjent med en slik forvirring.

Bør nisjeradioene i storbyene også avvikles på FM?

Digitalradio Norge AS mener også at nisjeradioene bør kunne avvikle sine sendinger. Det begrunnes med at leieprisen for DAB er blitt betydelig billigere og at enkelte nisjeradioer blir jo alene uten noen almenradiokonsesjonær.

Her er det flere ting som ikke stemmer med virkeligheten: For det første er det flere rene nisjenett i Oslo og bare ett almenradionett med nisje. Denne ene nisjeaktøren kan derfor fint flytte til de andre nisjenettene på FM. De betaler dessuten svært lite pr. måned for sin kapasitet på FM nettet fordi de deler

sendetid. Kostnaden er rundt 500 kroner i måneden på det høyeste. DAB nettet er derfor uansett alt for dyrt for den enkelte. For det andre er kostnaden på det lokale DAB nettet feil; Kostnaden gir ikke innomhusdekning, og for Oslo/Akershus nettet, har man ikke engang dekning på Romerike.

Vi mener at de DAB nettene som etableres i de sentrale stedene er for dårlig til at både kommersiell og ikke kommersiell virksomhet kan benytte seg av disse nettene. Og da kan de bare benyttes sammen med FM-nettet. De digitale DAB nettene i storbyene har blitt etablert for å skape et kunstig inntrykk av at det er et marked for å få gjennomført en avvikling av FM i sentrale områder. I virkeligheten er de fleste kanaler drevet av selskaper og bekjente rundt Digitalradio Norge. Det er nærmest ingen nyetableringer utenom denne strukturen.

Det vil også være uheldig for lokalradioene som vil fortsette på FM, hvis FM nettene for lokalradio i sentrale områder avvikles. Primært vil markedet til lokalradio saneres ytterligere, det vil være vanskeligere å argumentere for hvorfor man skal høre på lokalradio utenfor byene med FM mottak. Det vil gjøre situasjonen ekstremt vanskelig for de som da blir igjen. Når DAB nettene utenfor storbyene heller ikke er tilpasset de ulike markedene, er det ikke mye lys i tunnelen for lokalradioene. Da klarer man heller ikke å etablere markeder som kan forsvare en DAB utbygging. Et spørsmål som da oppstår, er om det bør etableres støtteordninger, da må også virkemidlene ligge til rette for dette. Uavhengig av dette, hjelper det lite om man satser på DAB nett med bare en aktør. Til det er nettutbyggingen for dyr.

Etter vårt syn kan det heller ikke etableres noe forbud for videresending av kommersiell radio i storbyene. Det vil ikke bidra til positive virkemidler annet enn å beskytte de økonomiske interessene vi har nevnt før i vårt høringssvar.

Departementet bør derfor droppe avvikling av FM i storbyene av disse årsakene:

- En avvikling av FM i storbyene vil kunne gi en enkeltaktør betydelig økonomisk fordel og sanering av konkurransen. Her bør man være oppmerksom på rollen som portvakt fra P4 og SBS
- Avvikling av FM for lokalradio i storbyene vil være skadelig for de som er igjen utenfor storbyene og utradere lokalradio for godt.
- DAB nettene for lokalradio kan ikke konkurrere med de nasjonale DAB nettene hverken i dekning eller kvalitet.
- Kostnadsmodellen som presenteres fra DRN, gir ikke et velfungerende DAB nett med innomhusdekning. Prisen gjenspeiler heller ikke en dekning som tilsvarer dagens FM dekning.

Virkemidler for å digitalisere lokalradiosektoren

Lokalradiosektoren er i en vanskelig situasjon. Etter vårt syn har man kommet inn på en svært komplisert vei når det gjelder digital lokalradio. Det er de nasjonale aktørenes behov som har kommet foran lokalradioens behov. Det viktige er å unngå at noen må avvikle sin drift fordi andre aktører krever dette.

Når det gjelder de digitale konsesjonsområdene for lokalradio, har ikke Medietilsynet vurdert at disse i mange tilfeller avviker fra de analoge sendernetene. For å ta Oslo og Akershus som et eksempel er de opprinnelige nettene planlagt som enten et rent nett for Oslo eller et rent nett for Akershus. Nettet som er operativt nå, benytter frekvenser i Oslo som tilhører nettet i Akershus. Nasjonal Kommunikasjonsmyndighet har åpnet for at dette nettet blir et nett for både Oslo og Akershus.

Selv om Oslo er å anse som et reklamemarked, er det for Akershus hele fire reklamemarkeder; Asker og Bærum, Follo, Nedre Romerike og Øvre Romerike. Det er også tilsvarende konsesjonsområder på FM. For DAB skal man altså dekke hele Akershus. Den aktøren som da bare skal dekke Ski, må faktisk også dekke Jessheim. Dette innebærer økte kostnader til distribusjon, samtidig som rettighetskostnadene på musikk øker. Dermed blir det å benytte et DAB sendernet dyrere enn et FM sendernet.

Det er her kjernen til Departementets utfordring ligger og derav vanskelighetene med å få lokalradiobransjen til å bli digitalisert på DAB plattformen.

Alternative teknologier?

DAB er altså ikke den plattformen som kan løse dette alene. Det finnes riktignok teknologi for å splitte opp DAB nett, men den krever en relativt stor geografisk avstand mellom de aktuelle områdene. Dermed vil dette ikke fungere for Oslo og Akershus. Det kan derimot fungere i Sør-Trøndelag hvor Røros er langt fra Trondheim. Uten disse forholdene vil nettene forstyrre hverandre.

Løsningen slik vi ser det, er at man må benytte digitale teknologier som er tilpasset lokale reklameområder. Her kan eksempelvis den amerikanske teknologien HD Radio løse disse utfordringene. Radio Nero AS er selskapet som har initiert testingen av HD Radio i Norge og oppfatter det som en fullgod digital teknologi for lokalradio i Norge.

Det som da kreves, er at lokalradio får en betydelig lenger overgangstid. Markedet for HD radio må først bli etablert i Norge.

Støtteordninger for digitale sendernett

Ulike støtteordninger kan også være aktuelt. Her må man vurdere støtteordninger til utbyggingen av digitale radionett. Det betinger at de aktuelle sendernettene som skal støttes, ikke tildeles gjennom auksjon eller aktører som har deltatt gjennom en auksjon. En auksjon av sendernettene hvor man åpner for støttemidler, kan bidra med å skjevfordele en anbudskonkurranse og gi en aktør økonomiske fordeler. Et konkret eksempel er hvis en aktør vinner en frekvens auksjon i Oslo og har en frekvenskonsesjon i Ringerike som åpner for infrastrukturstøtte. Da blir det uklart hvorvidt pengene brukes til riktig formål. Støtten må bindes til det sendernettet og det formålet som er tiltenkt. Den som har deltatt i auksjon kan som utgangspunkt ikke være støtteberettiget.

En støtteordning til digitale sendernett er nødt til å være teknologinøytral for å være lovlig. Det er flere teknologier som kan bidra til å digitalisere lokalradiosektoren, slik som HD Radio. Hvis man velger å gi støtte til DAB, kan dette stride mot EØS regler om statsstøtte.

For at et offentlig tiltak skal være forbudt etter EØS regelverket, må det kunne påvirke konkurransen og samhandelen. I praksis vurderes ofte disse to kriteriene samlet. Rettspraksis viser at det skal lite til før en anser et støttetiltak for å vri eller true med å vri konkurransen. Det holder at tiltaket truer med å vri konkurransen, en faktisk konkurransevridning er ikke nødvendig. Konkurransen kan være påvirket selv om støttebeløpet er lite eller støttemottaker er en liten bedrift.

Når det gjelder støtte til utbyggingen av digitale sendernett for lokalradio, kan man raskt risikere at støtten går til å kjøpe luft. For å ta DAB som et konkret eksempel, vil støtte av sendernett innebære at deler av kapasiteten blir stående ubrukt. DAB har fordel med mye kapasitet, men den er konstant. Dette er ikke tilfelle med HD radio hvor man selv kan velge hvor mye kapasitet man kan bruke. Resten av kapasiteten for HD radio som da ikke benyttes, går til å bedre dekningen. DAB har ingen slike fordeler, det blir ikke mindre kapasitet med bedre dekningen. Kapasitet og dekning er konstant. Resultatet er at man da betaler for et DAB nett med kun en kanal og har et solid kapasitetsoverskudd hvor opptil 95% av kapasiteten blir stående ubrukt. Dermed vil det samfunnsøkonomiske spørsmålet bli reist.

Digitale sendernett for DAB

De sendernettene som er avsatt for lokalradio, må driftes av lokalradio selv. Det er jo nå en prøveperiode for de digitale sendernettene til lokalradio. Det har avdekket ulike problemstillinger Departementet må ha klare føringer fremover. Det er to steder hvor det er sendernett operativt for lokalradio og hvor lokalradio drifter dette selv. Dette er i Hedmark og i Haugesund.

For de andre områdene er det enten Digitalradio Norge AS eller SBS Discovery Media som driver sendernettene. Begge er nasjonale aktører og Digitalradio Norge AS er et selskap deleid av NRK. Det å la NRK drifte digitale sendernett for lokalradio er like problematisk som å gi økonomisk støtte til de digitale sendernettene for lokalradio. NRK er et statlig eid aksjeselskap som mottar offentlig økonomisk støtte i form av lisensmidler. Dermed vil NRKs deltakelse være endel av et offentlig tiltak som kan være forbudt gjennom EØS avtalen.

Den andre deltakeren i Digitalradio Norge AS er P4 som er Norges største kommersielle radiokanal. Selskapet skal alene drifte Digitalradio Norge AS fra 2017 og her er det en betydelig risiko for å vri konkurransen til fordel for nettopp P4 med offentlige midler. Dette kan bli en litt skummel sak for Departementet fordi NRK nå er med på å finansiere og subsidiere de lokale DAB nettene i de sentrale strøk.

En slik situasjon må man unngå for enhver pris, da det reiser et konkret spørsmål på hvordan finansieringen av de digitale sendernettene foregår. Derfor er det avgjørende for hvilke kriterier som vil gjelde ved en utlysning av digitale anleggskonsesjoner (Kringkastingsloven §2-2) og de vilkår konsesjonen skal operere under.

Først er det viktig å få avklart at NRK ikke kan delta i en søknadsprosess der lokalradio skal delta. For det andre kan man ikke tillate at de nasjonale aktørene også deltar. Her mener vi det konkret bør settes krav om at NRK med sine deleide selskaper ikke kan delta. Samtidig må kravet også gjelde de nasjonale aktørene, hvor alle med nasjonale anleggs- eller innholdskonsesjon ikke kan delta i en søknadsprosess rundt de digitale lokalradiokonsesjonene. For å unngå eventuelt omgåelse rundt dette, må man føre inn at dette gjelder også selskaper i eierstruktur knyttet til de nasjonale kanalene som innehar anleggs- og innholdskonsesjon.

Det må også settes klare vilkår i anleggskonsesjonen på at konsesjonen skal brukes av lokalradio. De selskaper som innehar nasjonale innholdskonsesjoner kan ikke benytte det lokale senderettet. Da må de levere tilbake sine nasjonale innholdskonsesjoner for å kunne få lov til å sende på de lokale sendernettene for lokalradio.

Hvilke rammevilkår skal gjelde for de som skal være igjen på FM?

Dette spørsmålet er et viktig spørsmål, og det er en sak som Departementet selv har fremmet en med en rekke forslag. Det er svært viktig at rammevilkårene for lokalradio fremover blir så gode som mulig. Lokalradiobransjen er en bransje som selv har nok av økonomiske utfordringer og trenger ro til å takle en periode som både kommer til å bli tøff og vanskelig.

Vi mener de forslag Departementet har foreslått i høringsnotatet, ikke nødvendigvis gir bransjen den trygghet som det er behov for. Her bør departementet nå se til Storbritannia hvor Kulturdepartementet mener en

forlengelse på opptil 12 år er den beste løsningen. En ny utlysning vil både være svært kostnadskrevenende for myndighetene og vil skape ytterligere usikkerhet blant lokalradioaktørene. En forlengelse er enklere og gir bransjen en trygghet i en teknologisk fremtid som man ennå ikke aner utfallet av.

Storbritannia som typisk har vært et foregangsland også for Norge, har valgt å utsette avviklingen av FM på ubestemt tid. Kulturministerens viktigste argument er at det nettopp skal skje den dagen forbrukerne er klare for dette. Selv om DAB har stor utbredelse blant stasjonært mottak, er det enormt mange biler uten digitalt radiomottak. Det er en betydelig risiko med en avvikling av FM siden konsekvensene er såpass uklare.

Som et konkret forslag kan alle lokalradiokonsesjoner i Norge, også de i sentrale områder, forlenges med inntil syv år.

Departementet foreslår en forlengelse på bare tre år som et alternativ. Det mener vi absolutt er svært ugunstig og man er i utakt med de vurderinger som er gjort i Storbritannia. Det skaper en enorm usikkerhet på hva som skjer etter de tre årene og gir på måte et press som ikke hjelper bransjen videre. Det viktigste nå er at lokalradioene får bygget seg opp en posisjon og en økonomi som kan sikre deres egen fremtid.

Det er lite trolig at lytterpotensialet blir stort på DAB for lokalradio. Det er mange sendernettsom fortsatt ikke er operative og det er relativt komplisert å finne en nystartet lokalradiofrekvens på DAB når radioapparatene alt er stilt inn på NRKs DAB nett. Radioene oppdateres ikke automatisk, man må foreta en omstart av radioen. Ofte er denne operasjonen meget komplisert. Dermed må lokalradio ha en lang overgangsperiode.

Oppsummering av våre synspunkter

Vi er opptatt av at Departementet merker seg den uheldige situasjonen som vil oppstå når de nasjonale aktørene krever avvikling av FM signalet i sentrale strøk, og samtidig sitter som portvakt. Det betyr at de prøver å vri konkurransen til sin fordel. Forslaget fra SBS Discovery Media bør ikke vektlegges.

FM-nettene i de sentrale strøkene bør derfor ikke avvikles så lenge noen åpenbart får store økonomiske fordeler av dette. Det må være en absolutt frivillighet.

Det bør også legges grundige føringer på hvordan anleggskonsesjonen skal tildeles lokalradio. Den bør ekskludere nasjonale aktører og NRK, enten ved utestengelse eller føringer på antallet konsesjoner.

De som får lov til å fortsette på FM, må få en forlengelse på opptil 7 år. Som det britiske Kulturdepartementet har konkludert, er en ny utlysning meget kostnadskreven og skaper mye mer usikkerhet i bransjen.

Usikkerhet er noe bransjen absolutt ikke trenger nå.

Med vennlig hilsen

Trond A. Frost

Daglig leder

Radio Nero AS